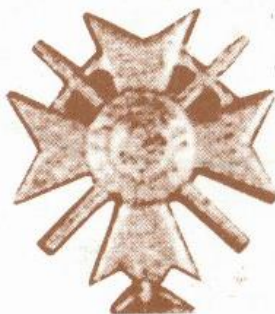

Красимира Орлова

И останаха в запас. . .

поетичен албум

Силистра
2004

*Тази книга се издава с помоща и любезното съдействие на
„Алианц България“ АД, клон Силистра,
за което авторът изказва своята сърдечна благодарност.*

И останаха в запас...
автор: Красимира Орлоева
Българска, първо издание
печат: Печатница "Тибо", Силистра

Използвани са документални фондове на
регионална библиотека "Партений Павлович"
гр. Силистра и Държавен архив гр. Силистра

*На славния 31-ви пехотен
Силистренски полк
- Железния!*

Ако някога за добруджанския войник
нейде паметник на славата израстне,
той ще бъде боднатият във земята щик
и покълналото жито във паласките!

Добруджа - земя юнашка,
люлчина и хлебна равнина!
Всяка къща тук е фронтовашка,
всеки има спомен от война.

Полкове ... Обози ... Под шрапнели
Тридесет и първи влиза в бой -
в Чаталджа, с охлузени шинели,
в Ястребци, с простреляния строй!

Спомени за жертви на откоси
падат в тежка ръкопашна бран,
щом се втурнат в съвестта въпроси
за войната с кървавата дан.

Дълг към мъртви живите поравно
носят, побелели без вина.
Живи са - след Сърбия и Драва!
И това се случва на война!

Минава полкът, преминава
от дън войните се задава,
върви през суша и през киша...
А аз съм четиригодишна.

Железен полк. В желязно време,
засял куршуменото семе,
с кръвта си епопея пише...
А аз съм четиригодишна...

През нашите сърца отива
към слава - с мъртви и със живи.
Желязо в чернозема диша...
А аз съм четиригодишна.

В легенда полкът остарява.
В желязна песен го възпяват.
Шуми в Харкан клонила вишна...

Оставам четиригодишна!

Ликуващи войници, танкове,
съветско знаме над Берлин...
Както във снимките на татко ми,
както във боя при Страцин,

както разказват фронтоваците
за първия победен час.
А в моите спомени... Сираците
седяха мълчаливи в клас,

със лакти криеха тетрадките,
рисуваха ги крадешком -
портрети на войници-татковци,
загинали при Кишбайом.

В рисунка детска те се връщаха
със автомати до гърди.
И дълго срещаха ги къщите
с отворените си врати.

И дълго под стрехите влизаха -
с медал до празния ръкав,
с рубашка, от куршум пронизана,
от приклад с белега корав.

Стояха татковците, трепетни,
до люлките със „нани - на“,
пристиснали във прашни кепета
дим и барутна тишина.

И ставаха картини истински
от истината за война...

Рисуват внуците. Пречистена
във синьо свети ранина.

В боичките слънца са плувнали.
Във нива жито вретени.
И стават мечовете плугове
и бинтовете - пелени.

**На Янаки Георгиев,
помощник-командир в 31-ви полк**

Ноемврийски дъжд барабани.
Гледа пожълтялото портретче.
Не в очите - някъде встрани,
през годините, към тая вечер!

Гледа от портрета, гледа той
със очи на живи и на мъртви.
От Димитровден, от оня бой -
чак от Четирийсет и четвърта!

И ни вика - със първия сняг
на Хиляда и двайсета кота,
дето младостта забива стяг
с хекатомбата на Първа рота!

Дето свири - див и столоват,
вятър до сърцето на Янаки
и го пише там „неразпознат“
в диалога на снега и мрака...

Дъжд барабани. В прозореца - бразда.
Чука в тъмното оловна рима...
Светлина от рано паднала звезда -
някъде на връх висок я има!

Има я в безкръстна планина,
над гробове по гористо било,
над вдовишка жал и братова вина,
над войнишко жертвено горнило!

Ледоходът спря. Окови здрави
стегнеха голямата река.
Ледовете - вълча переправа
ще стануват дълго край брега.

Зимно. Тихо. И се ражда спомен,
и внезапна трълка от вина...

Светъл Петроварадин - огромен,
побелял от сняг и от война.

А по переправата вървяла
армията - хора и обоз.

Срещнали се братя - след раздяла,
на потонния съветски мост.

- Как си, бате? Пишат ли от къщи?...
И заплакал по-старият брат:
- Там, на запад, братко - Няма връщане!
Костите дано ни приберат!

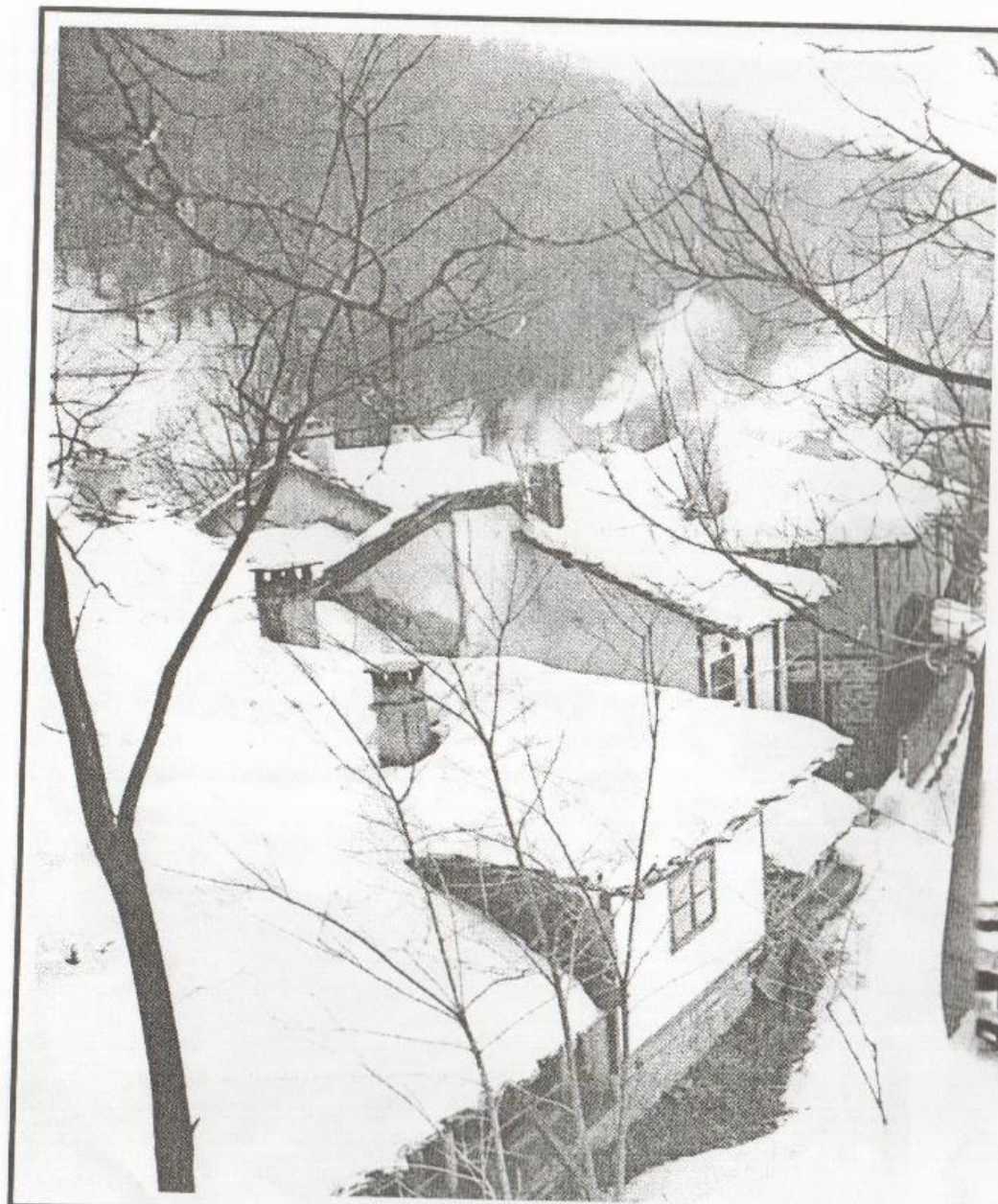
- Иде краят, бате! Много скоро -
Хитлер и фашизма са капут!...

Ситен сняг се сипел върху хората,
влачел Дунав ледове и студ.

Бързал полкът - с канонада огнена
фронтът викал... Никой не съзрял
как в реката паднала, отронена
братска незамръзнала сълза.

Братът - малкият, в Унгария загинал.
Другият се върнал невредим.
Рана му отворила завинаги
срещата при Петроварадин.

Заспивай сине! Вън заснежена хруска
виелица и замиа сняг дълбок.
А аз ще ти разказвам как през пустата
вървеше, синко, Тридесет и първи полк.

Не я сънувай - туй е страшна приказка,
засипана в снарядите от сипкав скреж!
Преследваше ни смърт със бяла примка,
а пред смъртта не се полагаше да спреш

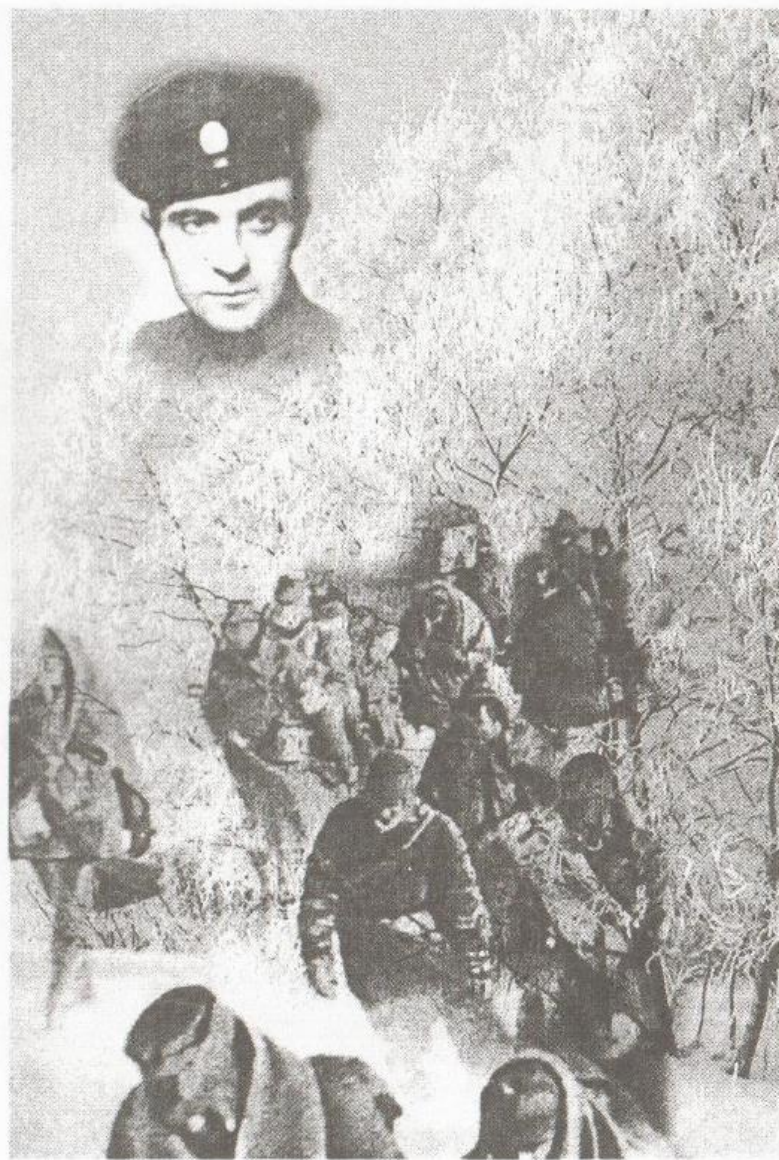
Вървахме през фъртуната и мрака.
Сърцата спяха от умора и от студ.
Но ний вървахме - там, отвъд, ни чакаха
братушките при Чекел и при Кадаркут!

И ни прострелваха ятата вражи.
И все вървахме - като бяла лавина,
която утре щеше да премаже
при Ястребци „Принц Ойген“-овата стена.

Навярно теб, в ония бели сънища,
пораснал, синко, съм сънувал вървешком.
За теб единствен плакал съм по пътищата
и зарад тебе оцелях при Кишбайом!

Сега заспи! И слушай само печката,
как татковият чай след малко ще заври!

Не се плаши - не е стрелба картечна!
Там пука огънят в мешовите кори.

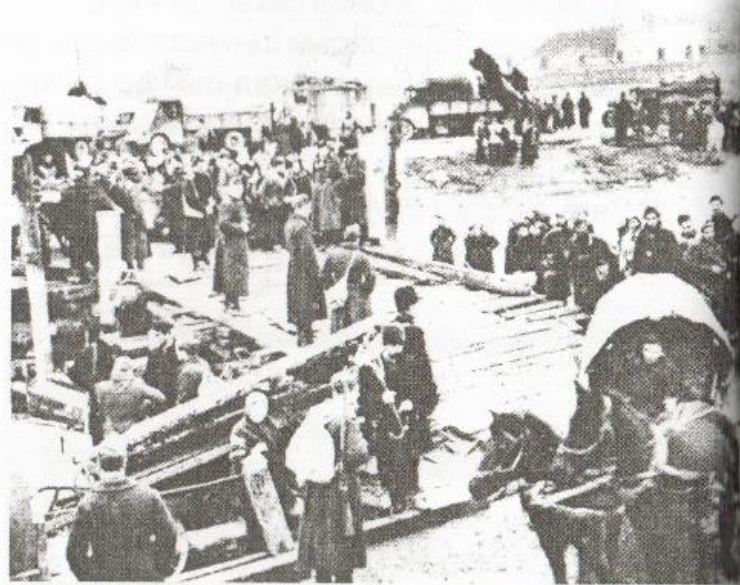

На редник Русан Тодоров

Уловил е фотографът миг
от суровото военно време -
тоя февруарски ден, размит
в киша от обози и яреми!

Път. Войнишка песен. Ситен сняг
пада върху каски и шинели.
Фронтотаци маршируват в крак,
с песента към подвига поели.

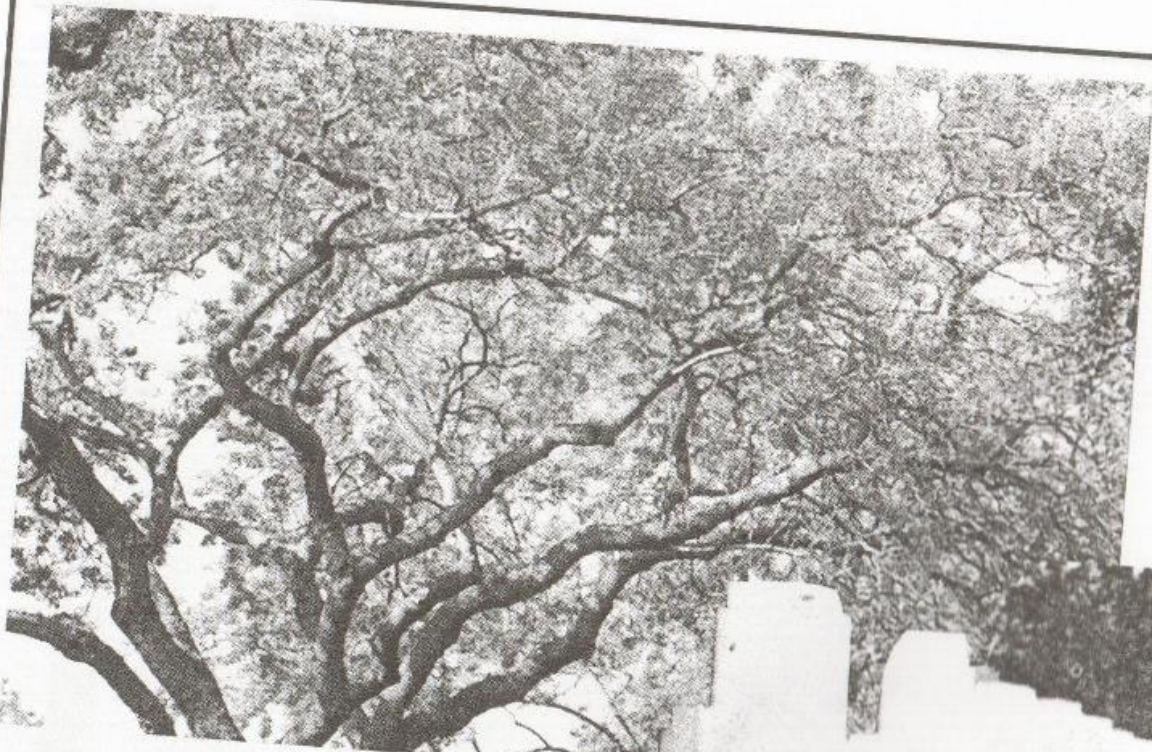
Мъжка крачка - бързат на война.
Вярват - скоро ще се връщат!
Чака ги и нива, и жена,
и прозореца на будна къща!

Крачи тридесет и първи полк -
полкът на Железните минава!
Вдига мерник вражия окоп...
Пее за безсмъртието Драва!

Сипе хитлеристкото гнездо
огън върху всяка земна педя.
А в шинел с куршумено вземо
крачи близката победа.

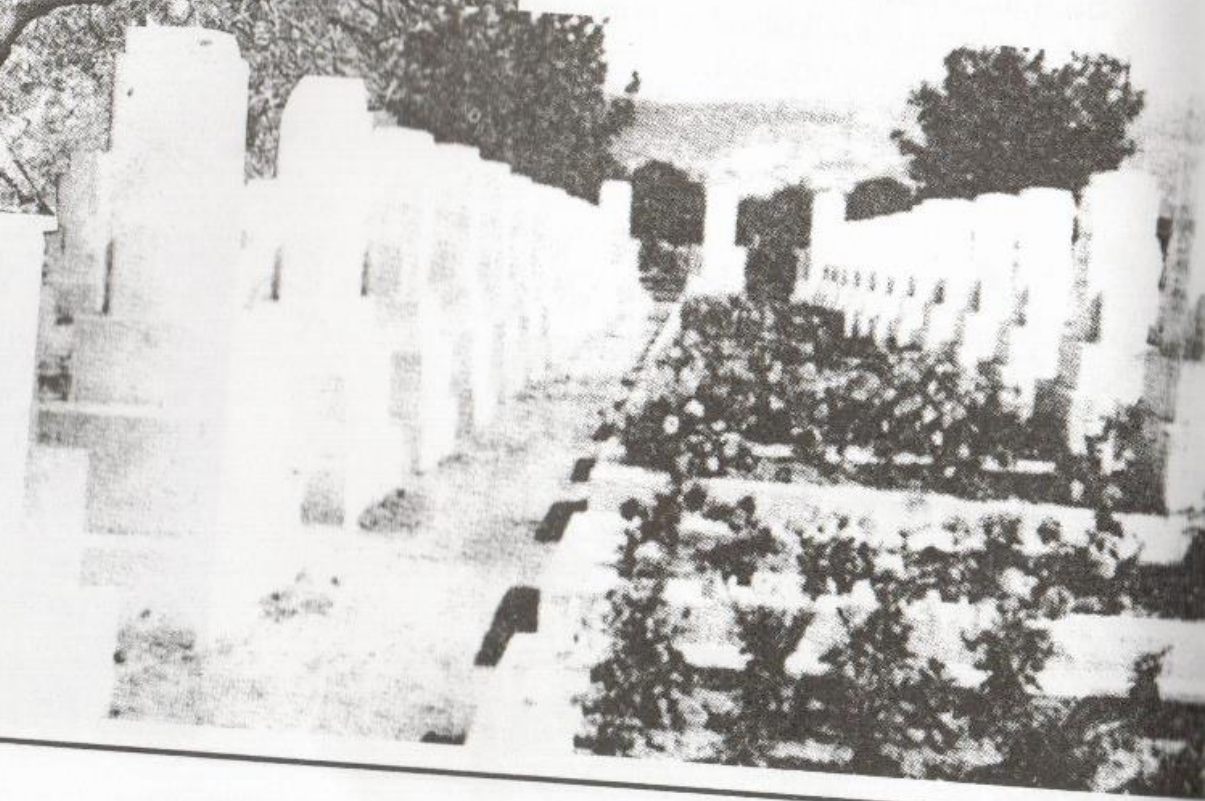
при трева, солена от сълзи
при цветя и кости на убити,
дето бойни братя и завети
вкамнени гледат към небе

Може би зарастват вече раните.
Може би е време за мълчание...

Но в мига на празнична проверка
ордените светват на ревера -

тръгва с медната тръба в атака
със изпрана риза фронтовакът,

към Харкан сърцето го повежда -
при гранита с бялата надежда,

На подофицер Стоян Бобчев

И пътува автобусът.
На екскурзия.
Стръмното шосе се спуска
като бързей.

Някой свири на хармоника
руска песен.
Слуша мълчалив полковникът -
пак е есен.

Както някога - през Сърбия.
Зазоряване.
Раните болят нащърбени.
Остарявам ли?

Полкът беше там - на билото,
под куршумите...
Стрелва ни дъхът на гнило
изпод шумата.

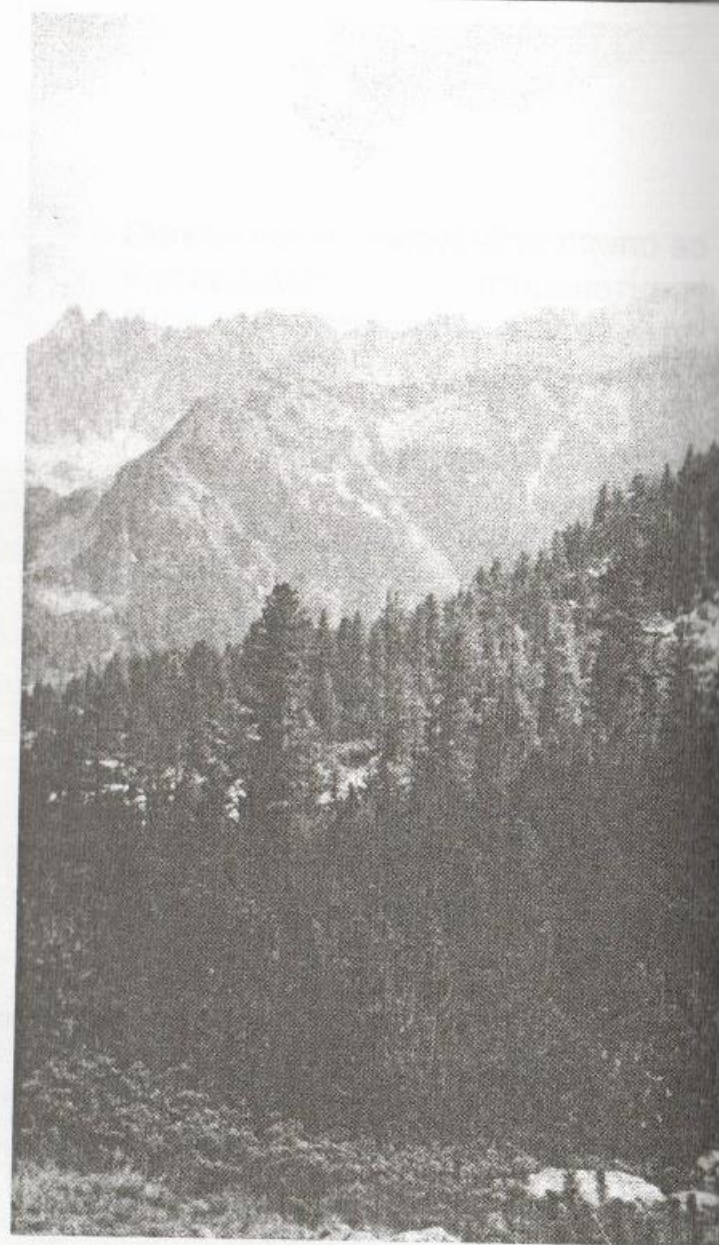
Селото със хляб ни среща,
вино носи.

Старец със ръце горещи
ни докосва:

„Овде бугари су минали -
лепа войска!“ ...
Минали. Лежат Загинали.
Всички свои са.

Нататък е Унгария -
зад синьото,
зад планини, строени в ешелон.
Там, под черешов цвят засипана,
е братската могила в Кишбайом.

Поднасяме венците. Коленичим.
И зазвучава детски глас сребрист:
„Българийо, за твоето величие ...“

Пишете, господин, английски журналист!

Осемдесет бойци от две дружини
останаха след боя на Десети март...
С паласки без патрони, обкръжени,
юнашки биха се до смърт!

Пишете - майка им България
не ги научи да се предадат!
Не в тил - в челата ги удариха.
И Вечността прие ги без парад!

И не спират, тревожат срещите,
спомените разкъртват...

Тишина
р

свещите! ...
безсмъртните!...

Войници, строй се!
Време е за рапорт.
Завърнахме се. И останахме в запас.
В пет камиона само ни събраха -
останалите, живите от нас!...

Войници, мирно!
Във запас безсрочен
държи позицията Полкът на честта.
И няма в биографията своя точка.
И крачи надалеч -
във Вечността!

На поручик Ганчо Ганчев

Беше в Четирийсет и четвъртата.
Деветнадесети в моя календар.
Прищина в сражение изкъртихме.
Тук убиха моя командир...

На Десети март под танкове
пустата при Чекел изгоря.
Трима само в ротата останахме
и едно прегазено „ура“...

На Петнадесети в канонадата
кръстиха Железния ни полк.
Бихме се - сред телени огради!
Беше пролет с небосвод дълбок...

На Девети май дърветата
стреляха салюти над света.
Беше в Четиридесет и петата.
Пролет беше. Беше Свобода.

На подпоручик Трифон Михайлов

... Когато почерняваше полето
от врани и неизорана угар,
когато първите слани полепваха
по дюли и градински теменуги.

Тогавата майките притичваха
с бохчите покрай фронтоваците,
тогава щикове и влакове, накичени,
потегляха към Драва, Мур и Ястребци.

Тогавата се извърщаха във строя
мъжете, със очи към нивите -
ще има хляб, ще бъде жътва знойна
когато се завърнат живите!

Да, живите! Но на Висока Чука,
до Прищина, до Кишбайом и Чекел
ги чакаше със оръдеен пукот
в гърдите тишина навеки...

Нямаше те и на връх „Лисица“,
призори - не чу и не видя
как засвириха „Шуми Марица“,
първа рота колко оредя...

На фелдфебел-школник Кирил Табаков

Днес е празник. Ние с теб сме свои.
Наборе, не ми кърши хатър!
Тебе все те нямаше във боя.
Ти в обоза водеше катър.

Помня още - в оня ден далечен
аз лежах ранен при Кишбайом.
Ти лежеше при жена си вече...
А пък ний държахме Балатон.

И сега оловото е в мене...
Наборе, ти нямаше вина!
Пий, наздраве! Да ти са простени
двата крака! Мамка й война!

Аз прежалих младостта край Драва.
Ала теб съм псувал неведнъж -
копеле поне да бе направил,
щом от фронта си се върнал мъж!

Имам още много да ти кажа.
Още много слънце ще ни грей...
А пък виното е нещо важно
щом си имаш две ръце... Нaley!

С патерици, но съм бодър. Нейсе!
Ще подпра стената с рамене,
без сълзи, във Седем и петнайсет
радиото щом ни спомене.

На редник Куни Михнев

... Прав си - глождят спомените стари.
За загиналите аз скърбя.
А погачата гореща пари
и насън войнишката торба!

С нея ме проводиха от къщи
по далечния войнишки път.
А войната... то е глад и въшки,
то е огън, ненадейна смърт!

Дал съм дума и не се отричам -
щом е нужно, в боя влизам пръв!
Ей такава смърт ще ми прилича -
гдето се пролива селска кръв!

Да се знае - на война отивам,
взел в паласката си шепа ечемик!
И за хляб, за разорана нива
бой се бия - до последен миг!...

На к. п. Димитър Дочев

Не ти се сърдя за писмата си -
аз пишех винаги набързо
и все подпрян на автомата.
Затуй с конец си ги завързала.

Там беше фронт. А фронтът дишаше
със смърт и огън - не със стихове.
Затуй писмата ми от Прищина
са озлобени като хищници.

Там хляба си със сняг замесвахме,
в лапавицата гъста газехме
пълчища въшки и есесовци.
Туй беше Първата ни фаза.

И Втората - край Мур и Драва,
в прегръдка с българските лъвчета
и днес лежат по переправите
момчетата със петолъчките...

Така и не остана време
да съчиня за тебе песен -
един куршум. добре премерен,
ръката дясна ми отнесе.

И се спира автобусът
с фронтоваците
пред могилата запусната
сред акации.

Бай Стоян с ръката дървена
милва камъка:
„Господин поручик, върнах се -
пак сме двамата!“

А е тихо, тихо, тихо.
Югославия.
Мъртви. Ала победиха.
Слава!
Слава!

На подполковник Димитър Карамаждраков

...Тук съм - кота Осемстотин и осма!
Нека помни моят първи син,
че фашизмът пред полето Косово
младият му татко покоси!

Оставете ме в една хралупа -
мъртъв пак да гледам към Берлин!
Стреляйте - гонете ги до дупка!
Жив да не остане ни един!...

В плен не ме оставяй картечарю -
дай откос във моите гърди!
На атака! Жива е България -
други командири ще роди!

На картечаря Стоян Дачев

Липовица, Липовица,
село, в кърви напоено,
прокълната моя птица
във куршумена поема!

Разлюлей липи високи
във дъждовния ноември!
Вятър в четири посоки
моите гилзи да намери!

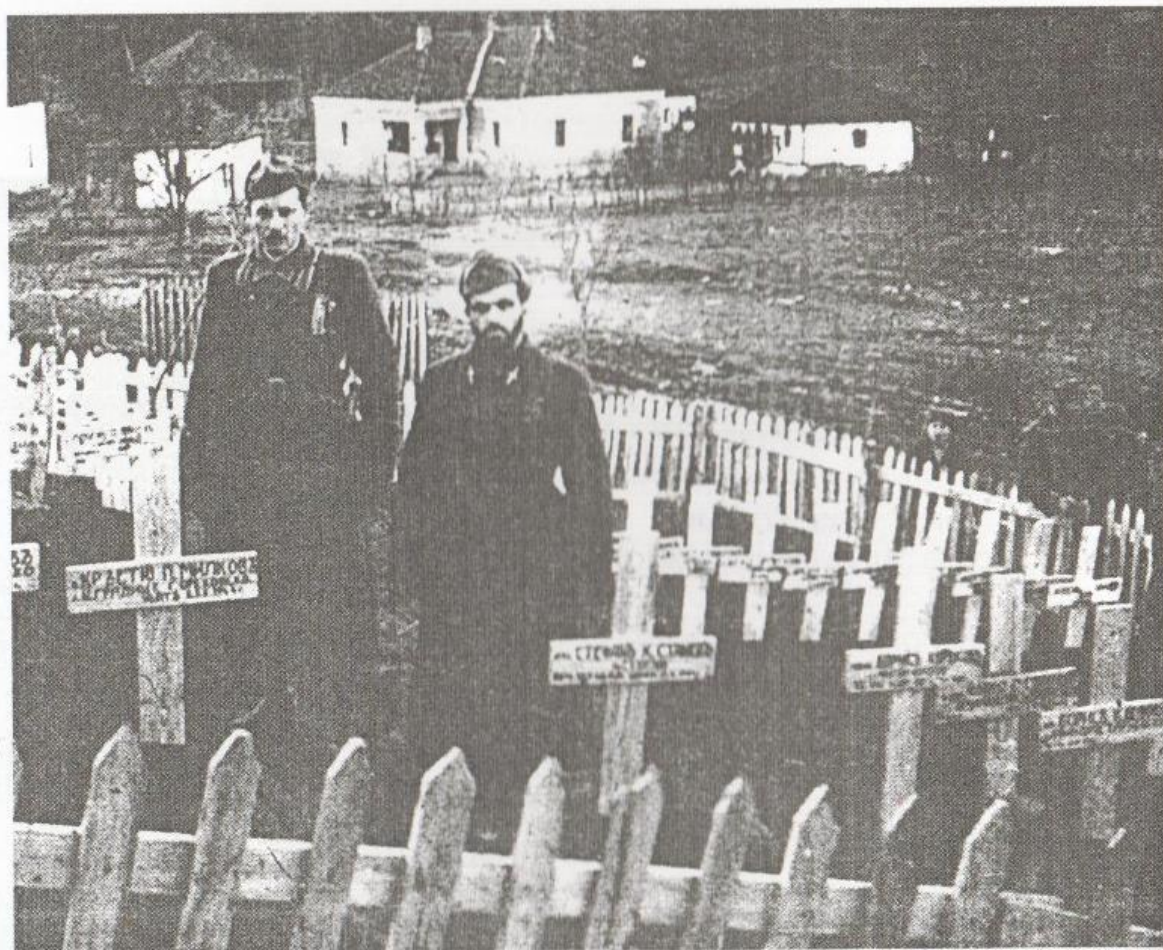
Засвири със сухи клони
за картеч и миномети -
прошка да ти дам, за коня
и за мъртвите момчета!

Сам съм вече, Липовица,
с много кръстове в душата,
със снега по връх Лисица,
с бели залпове в листата!

Теб сънувам, тъжно село,
с твоята могила братска.
И ме буди къс шрапнелен,
свил гнездо между ребрата...

Липовица, Липовица,
незарасла моя рана!
Със отворени зеници
младостта ми в теб остана!

На картечаря Тодор Ангелов

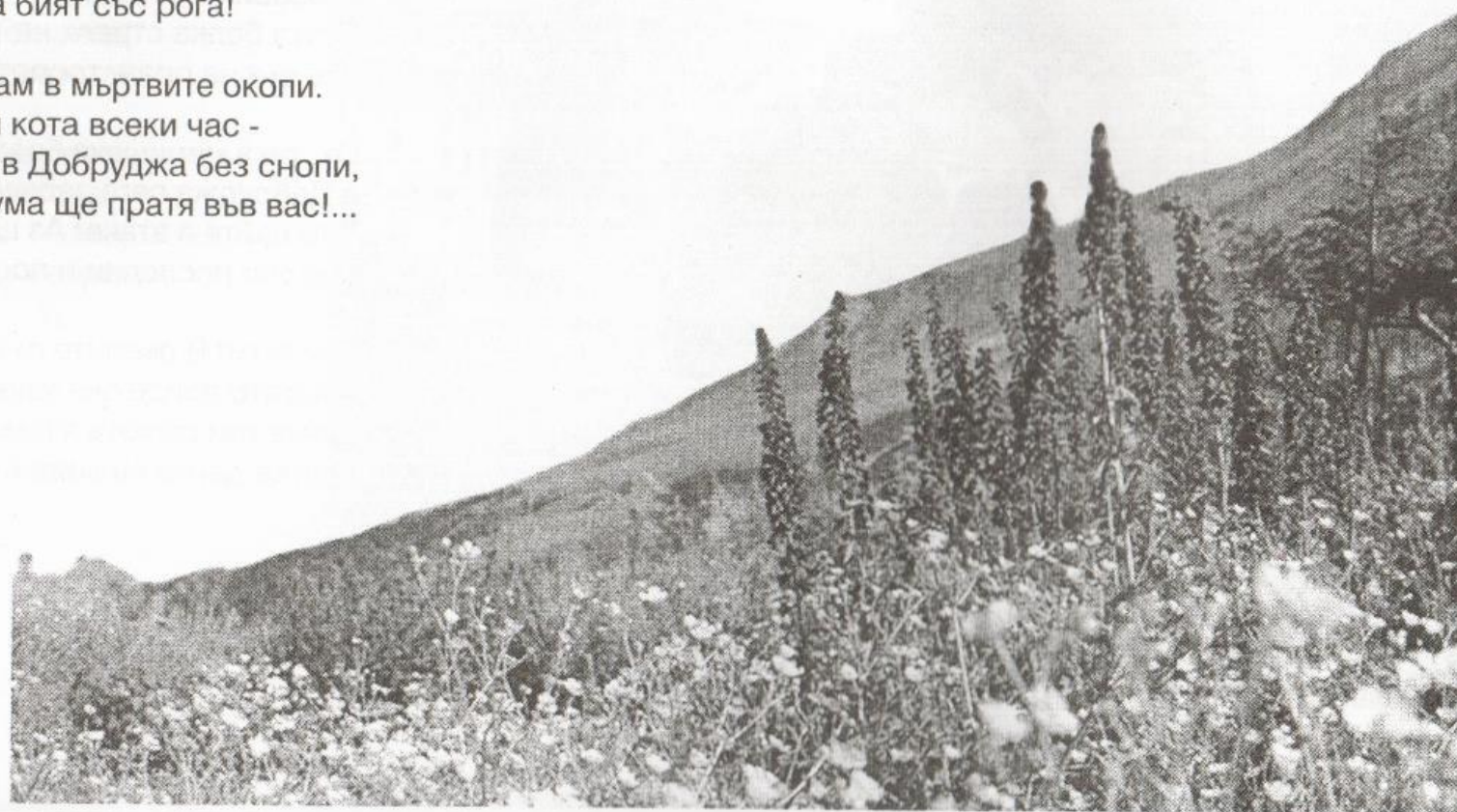
Тоя заблуден шрапнел! Във мен остана
кървавият изгрев... А не ме боли.
Друга болка стреля нейде от засада -
иде дъх на оран, тропот на коли!

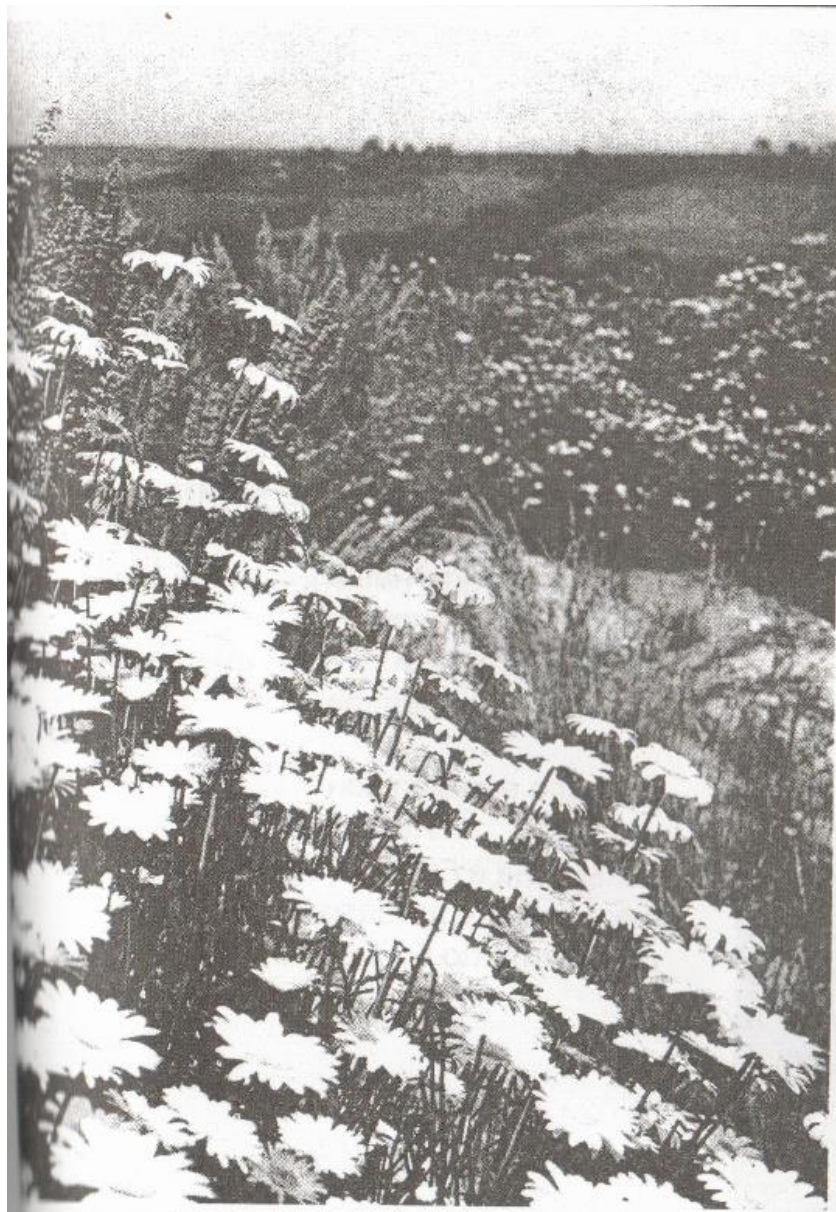
Ох, така миришеха браздите! Братя,
в Добруджа сега засяват ечемик...
Тръгвайте в атака! Аз ще ви изпратя...
със очи последни и последен вик.

Бийте ги! В окопите ги пометете!
А когато дойде оня мирен ден,
дайте три салюта мъжки към небето,
клетва дайте - и живейте зарад мен!

Сейте, братя, мойто незасято семе!
Нека ни оплаче женската тъга -
вие двата вола впрягайте в ярема,
не оставяйте да бият със рога!

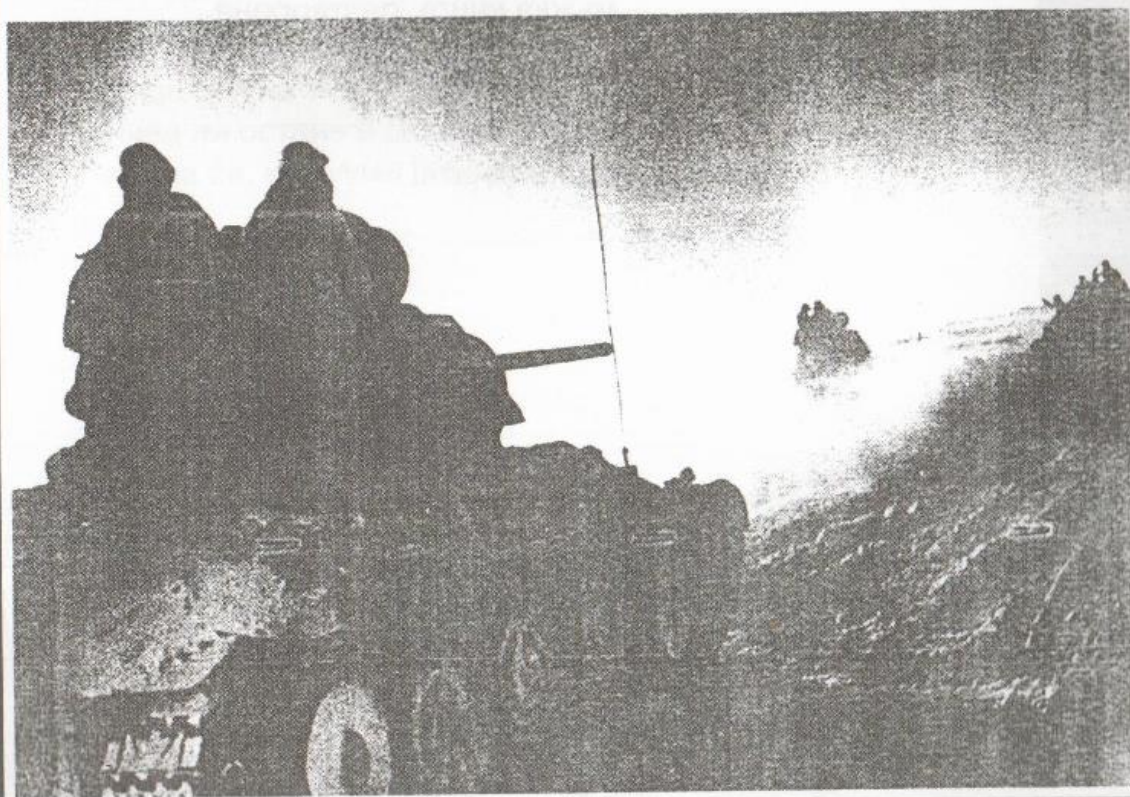
Аз ще ви сънувам в мъртвите окопи.
И ще бдя на тая кота всеки час -
нива ли остане в Добруджа без снопи,
кълна се, куршума ще пратя във вас!...

На поручик Васил Райчев

Кишбайом -
 мъжка книга, разтворена
за урок на времената!
Най-гореща сълза,
 отронена
от Добруджа във войната!

Той възкръсва,
безсмъртно белязан,
със майора, в атака убит,

със поручика, под танка смазан,
с картечаря,
в гилзи зарит.

Той засява сърцата ни, живите
по картечните си гнезда,
в най-високата наша
нива,
в най-дългата ни
бразда.

Другаде е възможен
Пробив,
възможна е безполезна смърт.
Тука мъжете затварят с гроба си
пробивите по бойния път...

„Ето ,мой полк -
Железний, руский!“
Тъй вярно, товарищ генерал!
До последния миг пръст на спуська
на позицията съм държал...

И сияеш,
над дните и мрака,
добруджански наш
Сталинград!
В теб има фронт
и зов за атака.
В теб няма път
за „назад“!

Кишбайом -
наша сетна Родина!
В огъня има един брод.
Може сто пъти
да се загине,
но веднъж
се затваря фронт!

На редник Иван Крачунов

Мамо, пиша ти в едно затишие.
Ще изсвири подир миг сигнал.
Жив съм. Със момчето на комшиите
бием немците във сняг и кал.

Бай Стоян убиха. До могилата...

Утре рано ще ти набера
от омайното маджарско биле -
да сгодиш голямата сестра!...

Идат! Мамо, аз ще тръгна първи.
С твойта обич аз съм невредим.
Искам всички живи да се върнем!
Искам, мамо, да ги победим!

Имам още много да живея!
Мамо, риза да ни изтъчеш -
свилена, с гайтан! Със нея
пътя до дома да мина пеш!

На поручик Стойко Стоянов

Дан - дан!
Камбаните на Кишбайом горяха.
Дан - дан!
Езиците пълзяха.
И падаше във пепел
стряхата.
Дан - дан!
Рицарите маршируваха.
И танковете им шурмуваха,
заравяйки окопите с вериги.
И мъртвите момчета се надигаха.
Патроните си преброяваха
и стреляха.
Дан - дан!
А рицарите маршируваха.
И целите сияеха в стомана
и закана.

Дан - дан!
За да не падне жив
в ръцете им,
майор Михайлов
се застреля
в сърцето
с най-скъпата
заветна повеля!
Огън!
По ненужния въпрос -
откос!...

Оставаха три-четири патрона...
Тогава лъснаха пагоните.
„Поручик!

отдайте чест на генерала!“...
Ръката,
простреляна и отмаляла,
висеше непослушна.
Мълчаха празни пушки
и паласки.
Ясно!
По ненужния въпрос - откос!...

Една линейка руска
прибра ранените
и мъртвите зачеркна.
Дан - дан!
Вечерната проверка
събра останалите.
„Рота, строй се!“...
Рота нямаше.
От сто и дваисет - дваисет!
Стотицата я нямаше.
Дан - дан!
Ранените изстиваха.
Тежко на живите!...
Дан!
Дан!
Дан!...

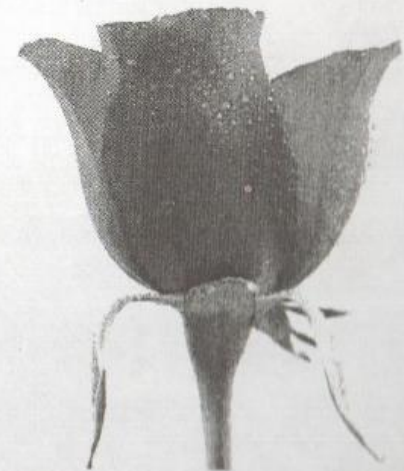

На полковник Георги Шейтанов

Добруджанци, верни добруджанци,
със очи еленови, обърнати назад -
към България! Остава златна страница
Кишбайомския, картечния парад!

Добруджанци, мъртви фронтоваци!
Тегне под небето неплатената вина!
Днеска със фуражките ви ваште внуци
у дома играят на война.

Днеска ние преброяваме салютите
във десетомартенския час.
И все чакаме - в салютните минути,
да ви зърнем живи между нас!

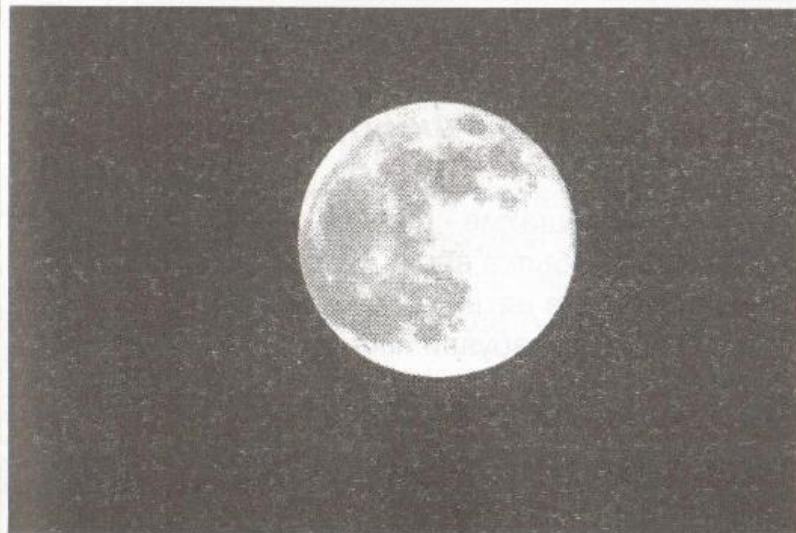
На майор Стоян Дяков

И внезапно екнаха „катюшите“,
и към бункерите тръгна моят взвод.
Пред лицата клоните се люшкаха
със прострелян цвят и незавързал плод.

После паднах под едни дървета...
И заля ме дъх на сок тръпчив -
скършена на две от миномета,
ябълка пред мен лежеше по очи!

Пролетта пред дулото ми стенеше,
продължаваше живота да зове...
Вдигнах автомата от листенцата.
И заплаках.
После Ястребци завзех!

И със пръстите, още бинтовани,
пишем празничните писма.
„Тате, връщам се целият в ордени!“...
Утре тръгваме за дома.

Там ни чака с пълни паласки
златото на узрели жита.
А на фронта остават...
Долу каските!
Три салюта за Вечността!...

На редник Йонко Белоев

Тишина. Тази нощ е последна.
Вдън душите ни песен мълчи.
В тази нощ и звездите ни гледат
с разширени от обич очи.

На поручик Димитър Димитров - Челика

Ний се завръщаме - в колони пеши,
със цвят от ябълка върху пагона.
Над бреговете вятърът звънеше
във люлякови избуяли клони.

Ний победихме! Пролетта настана,
запя под стъпките ни Дравоград.
И Драва, със оръжие застлана,
през подвига ни тръгна на парад.

Ний победихме! И във двете фази
във нашите, войнишките сърца,
люлееха пшениците талази
и тичаха крачета на деца.

Ний победихме! Ако има песен,
да бъде тя за подвига висок,
да бъде за пръстта, със кръв примесена,
да бъде за Железния ни полк!

И какво остана тук неказано?
И какво е моят „спомен от война“?
Избуял е троскот във овразите
и отвсякъде приижда тишина.

Аз стоя над камъни, побити
от Войната във човешкото сърце.
Кръстове за храброст са звездите.
Въглени са двете ми ръце.

Аз се моля пред една могила -
моля се на полкове и сърмен лъв,
моля се на знамето от свила,
натежало от пролята мъжка кръв.

Моля се на тая тежка слава,
дето хляба добруджански освети,
дето и в постелята не дава
да забравиш, че войнишки син си ти!

Аз се моля! А растат иглики
над войнишките пронизани сърца.
И от Добруджа до Драва никнат
житени, куршумени слънца!

